

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань державного будівництва, регіональної політики
та місцевого самоврядування

01008, м. Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-22-08, факс: 255-33-07

№ 04-14/8-199 (14337)

"22" січня 2018 р.

Народному депутату України
РУДИКУ С.Я.

Шановний Сергію Ярославовичу!

Ваш депутатський запит «Щодо критичної ситуації із забезпечення життєдіяльності міста Сміла Черкаської області», адресований Голові Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування і оголошений на засіданні Верховної Ради України 22 грудня 2017 року розглянуто.

У своєму запиті Ви інформуєте про кадрову «лихоманку» перепризначень у керівництві міста за останній час, зокрема, дострокове припинення повноважень Смілянського міського голови Черкаської області О.Цибка, звільнення усіх заступників міського голови, погіршення соціально-економічного становища та життєзабезпечення міста з питань теплопостачання, ремонту доріг, виплат заробітної плати, формування бюджету на 2018 рік тощо. У зв'язку з викладеним Ви просите надати роз'яснення стосовно того, «які рішення повинна приймати громада для відновлення нормального функціонування і забезпечення ефективного управління містом». З приводу вказаного та в межах предмету відання Комітету повідомляємо таке.

В основі правового порядку діяльності інститутів публічної влади в Україні лежить фундаментальний припис частини другої статті 19 Конституції України, відповідно до якої органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Відповідно до статті 7 Основного Закону України в Україні визнається і гарантується місцеве самоврядування. Згідно з частинами першою та третьою статті 140 Конституції України місцеве самоврядування є правом територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України. Місцеве самоврядування здійснюється територіальною громадою в порядку,

23.01.2018 14:58

ВХ. №

14337

встановленому законом, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування: сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи.

Основними принципами, за якими здійснюється місцеве самоврядування в Україні, є правова, організаційна та матеріально-фінансова самостійність (статті 4, 16, 71 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»). Органи місцевого самоврядування реалізують надані повноваження самостійно та під власну відповідальність, що виключає їх адміністративне підпорядкування органам державної влади, в тому числі Верховній Раді України та її комітетам.

Відповідно до частини першої статті 74 даного Закону органи та посадові особи місцевого самоврядування несуть відповідальність за свою діяльність перед територіальною громадою, державою, юридичними і фізичними особами.

Територіальна громада у будь-який час може достроково припинити повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування, якщо вони порушують Конституцію або закони України, обмежують права і свободи громадян, не забезпечують здійснення наданих їм законом повноважень (частина перша статті 75 зазначеного Закону).

Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачено правове регулювання ситуацій, коли обов'язки сільського, селищного, міського голови має виконувати інша посадова особа. Зокрема, відповідно до частини другої статті 42 даного Закону у разі звільнення з посади сільського, селищного, міського голови у зв'язку з достроковим припиненням його повноважень або його смерті, а також у разі неможливості здійснення ним своїх повноважень повноваження сільського, селищного, міського голови здійснює секретар відповідної сільської, селищної, міської ради. Секретар сільської, селищної, міської ради тимчасово здійснює зазначені повноваження з моменту дострокового припинення повноважень сільського, селищного, міського голови і до моменту початку повноважень сільського, селищного, міського голови, обраного на позачергових виборах відповідно до закону, або до дня відкриття першої сесії відповідної сільської, селищної, міської ради, обраної на чергових місцевих виборах.

Порушене Вами коло проблемних питань соціально-економічного становища та життєзабезпечення міста Сміла перебувають у площині повноважень саме міської ради. Це стосується питань дострокового припинення повноважень міського голови, призначення секретаря міської ради, внесення змін до складу виконавчого комітету ради, затвердження міського бюджету, затвердження програм соціально-економічного розвитку у всіх сферах життєдіяльності міста тощо. Зазначені повноваження належать до кола так званих виключних повноважень місцевої ради, які вирішуються виключно на її пленарних засіданнях і не можуть бути делеговані радою до виконання іншими суб'єктами владних повноважень. Існуюча в Україні система здійснення влади також не передбачає можливості виконання цих повноважень органами державної влади (окрім випадків утворення військово-

цивільних адміністрацій у зоні АТО), іншими органами місцевого самоврядування та безпосередньо територіальними громадами.

Разом з тим, чинне законодавство надає членам територіальної громади суттєві можливості впливу на характер і зміст рішень, які приймаються місцевою радою. Йдеться, по-перше, про застосування таких форм безпосередньої демократії, як загальні збори громадян за місцем проживання, внесення пропозицій в порядку місцевої ініціативи, громадські слухання і громадське обговорення, формування і активна діяльність органів самоорганізації населення. В одному напрямку з ними можуть бути використані можливості гласності, відкритості, звітності органів місцевого самоврядування та окремих депутатів місцевих рад перед виборцями, громадськими об'єднаннями, територіальними громадами, відображені в законах України «Про доступ до публічної інформації», «Про звернення громадян», «Про громадські об'єднання», «Про статус депутатів місцевих рад».

Зокрема, Законом України від 14.07.2015 № 5995-15 «Про місцеві вибори» до законів України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про статус депутатів місцевих рад» були внесені зміни, якими запроваджено інститут відкликання сільських, селищних, міських голів та депутатів місцевих рад за народною ініціативою. Він дозволяє членам територіальної громади скористатися зрозумілим і реальним механізмом впливу на перебування вищевказаних осіб на зазначених посадах ініціюванням відповідного відкликання у разі неналежного виконання ними своїх посадових обов'язків.

Окрім того, Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» фактично наділяє територіальну громаду села, селища, міста правом обирати новий склад депутатського корпусу відповідної ради шляхом голосування на позачергових виборах такої ради. Однак для цього зазначені вибори мають бути призначені Верховною Радою України на підставі пункту 30 частини першої статті 85 Конституції України. При цьому Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачає досить жорсткі передумови для такого призначення. Відповідно до частини четвертої статті 78 даного Закону, необхідна наявність підстав, передбачених пунктами 1, 2 частини першої цієї статті – якщо рада прийняла рішення з порушенням Конституції України, цього та інших законів, прав і свобод громадян, ігноруючи при цьому вимоги компетентних органів про приведення цих рішень у відповідність із законом; – якщо сесії ради не проводяться без поважних причин у строки, встановлені цим Законом, або рада не вирішує питань, віднесених до її відання, – рішення суду про визнання актів ради незаконними, висновків відповідного комітету Верховної Ради України. Повноваженнями щодо порушення перед Верховною Радою України питання призначення позачергових виборів місцевої ради відповідно до зазначеної вище частини четвертої наділено голів обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, а також сільських, селищних, міських голів.

У зв'язку із вищевказаним, звертаємо Вашу увагу, що відповідно до частини десятої статті 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» акти органів та посадових осіб місцевого самоврядування з мотивів їхньої невідповідності Конституції або законам України визнаються незаконними в судовому порядку. Аналогічний висновок щодо визнання незаконності рішень, дій чи бездіяльності органів місцевого самоврядування дозволяють зробити статті 2, 4 Кодексу адміністративного судочинства України. При цьому Верховна Рада України та її комітети не наділені повноваженнями щодо юридичної кваліфікації рішень, дій чи бездіяльності органів місцевого самоврядування.

Також інформуємо, що на сьогодні до Верховної Ради України не надходило звернення голови Черкаської обласної державної адміністрації, в якому порушувалося б питання призначення позачергових виборів Смілянської міської ради Черкаської області. У разі надходження такого звернення, Комітет з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування готовий буде його розглянути для надання відповідних висновків Верховній Раді України.

З повагою
Голова Комітету

С.ВЛАСЕНКО